

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

ДРУГА СЕКЦІЯ

СПРАВА “ЧІЖОВ ПРОТИ УКРАЇНИ”

(ЗАЯВА № 6962/02)

РІШЕННЯ

Страсбург

17 травня 2005 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Чижов проти України»

Європейський суд з прав людини (Друга Секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

- п. Дж.-П. Коста, *Голова*,
- п. А. Б. Бака,
- п. І. Кабрал Баррето,
- п. Р. Тюрмен,
- п. В. Буткевич,
- пані Д. Йочене,
- п. Д. Поповіч, *судді*

та п. С. Нейсміт, *заступник секретаря Секції*,
після обговорення в нарадчій кімнаті 26 квітня 2005 року,
виносить таке рішення, що було прийняте цього дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою (№ 6962/02), поданою до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав і основних свобод людини (далі — Конвенція) гро-мадянином України Сергієм Васильовичем Чижовим (далі заявник) 16 травня 2001 року
2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений Уповноваженим — пані Валерією Лутковською, яку змінила пані Зоряна Бортновська.
3. Заява була передана до Другої Секції Суду (п. 1 правила 52 Регламенту Суду). Зі складу Секції для розгляду заяви була створена палата (п. 1 статті 27 Конвенції) в порядку, встановленому п. 1 правила 26 Регламенту.
4. 6 травня 2003 року Друга Секція Суду проголосила скарги заявника частково неприйнятними, вона також вирішила відкласти розгляд скарг заявника щодо невиконання рішення та відсутності ефективних засобів захисту стосовно таких скарг відповідно до п. 1 ст. 6 та ст. 13 Конвенції та направити ці скарги на комунікацію з Урядом-відповідачем для надання зауважень.
5. Заявник і Уряд подали свої зауваження щодо суті заяви (правило 54-А).

ФАКТИ

6. Заявник — громадянин України, який народився в 1962 році та проживає у місті Запоріжжі, Україна.

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

7. 6 жовтня 1997 р. заявник був затриманий міліціонерами Б. Ю. Ю. та Л. Г. Т. Цього ж дня його було доставлено цими працівниками міліції до медвितверезника. Під час затримання заявника працівники міліції нанесли йому тілесні ушкодження, які потягнули короточасний розлад здоров'я.
8. 7 жовтня 1997 р. заявнику було пред'явлено обвинувачення в побитті міліціонерів і замаху на їх пограбування.
9. 21 жовтня 1997 року Ленінський районний суд м. Запоріжжя виправдав заявника.

10. Заявник звертався до Запорізької обласної прокуратури та Генеральної прокуратури, вимагаючи порушити кримінальну справу проти працівників міліції, які його незаконно затримали та побили.
11. 12 лютого 1998 року заявник подав до Ленінського районного суду м. Запоріжжя позов проти Запорізького міського відділення міліції, вимагаючи відшкодувати йому моральну шкоду, спричинену діями працівників міліції Б. Ю. Ю. та Л. Г. Т.
12. 9 березня 1998 року прокуратура м. Запоріжжя порушила кримінальну справу проти працівників міліції.
13. 29 січня 1999 року вироком Ленінського районного суду м. Запоріжжя працівники міліції Б. Ю. Ю. та Л. Г. Т. були засуджені за перевищення посадових повноважень та спричинення тілесних ушкоджень заявнику до 3 років позбавлення волі з відстрочкою виконання вироку. Цим же вироком було вирішено стягнути з міського управління Міністерства внутрішніх справ України м. Запоріжжя на користь заявника 3709,13 грн для відшкодування матеріальної та моральної шкоди.
14. 22 березня 1999 року Запорізький обласний суд підтримав зазначене рішення.
15. 1 квітня 1999 року Ленінський районний суд м. Запоріжжя видав виконавчий лист щодо виконання рішення суду від 29 січня 1999 року.
16. 14 квітня 1999 року виконавчий лист надійшов на виконання до відділу Державної виконавчої служби Ленінського районного управління юстиції м. Запоріжжя.
17. 20 травня 1999 року у справі заявника було змінено відповідача з міського управління внутрішніх справ м. Запоріжжя на Запорізьке обласне управління внутрішніх справ, оскільки саме останнє було відповідальним за утримання медвитверзників.
18. 27 липня 1999 року виконавчий лист було направлено для подальшого виконання до Орджонікідзевського відділення виконавчої служби.
19. У серпні 1999 року Державне казначейство підтвердило відсутність коштів, передбачених на утримання обласного управління внутрішніх справ.
20. 16 серпня 1999 року заявник подав клопотання про накладення арешту на майно Запорізького обласного управління внутрішніх справ.
21. 14 вересня 1999 року Орджонікідзевське відділення виконавчої служби м. Запоріжжя проінформувало заявника, що накладення арешту на майно бюджетних установ заборонено законом.
22. 3 листопада 1999 року Орджонікідзевське відділення виконавчої служби м. Запоріжжя проінформувало заявника про відсутність коштів на рахунку Запорізького обласного управління внутрішніх справ.
23. Протягом 1999-2000 років заявник неодноразово звертався до Запорізької обласної прокуратури, Генеральної прокуратури, Служби безпеки України, Верховного Суду України та Уповноваженого з прав людини, вимагаючи порушити кримінальну справу проти різних посадових осіб Запорізького обласного управління внутрішніх справ, Державної виконавчої служби, судді Ленінського районного суду Д. Л. А. та приватної особи Д. С. С. , який нібито напав на заявника.
24. 5 квітня 2000 року Орджонікідзевський районний відділ державної виконавчої служби закінчив виконавче провадження у справі заявника через відсутність коштів у Запорізького обласного управління внутрішніх справ. Уряд зазначив, що заявник не скористався правом повторної подачі до державної виконавчої служби виконавчого листа для виконання протягом трьох років.

25. 17 листопада 2000 року заступник Голови Верховного Суду України відхилив клопотання розпочати перегляд справи заявника у порядку нагляду. Верховний Суд України направив також скарги заявника щодо невиконання рішення суду до Міністерства юстиції України.
26. 9 червня 2003 року відділом державної виконавчої служби Орджонікідзевського районного управління юстиції м. Запоріжжя було винесено постанову № 1131/9 про відкриття виконавчого провадження щодо виконання рішення суду від 29 січня 1999 року. Цією ж постановою боржнику було запропоновано добровільно виконати рішення суду. Цього ж дня постанова про відкриття виконавчого провадження була направлена до УМВС України в Запорізькій області та заявника.
27. 20 червня 2003 року державний виконавець направив платіжну вимогу до Державного казначейства про перерахунок коштів заявнику відповідно до рішення суду від 29 січня 1999 року.
28. 7 серпня 2003 року заявник звернувся з вимогою про переведення коштів на його рахунок.
29. 14 серпня 2003 року рішення суду від 29 січня 1999 року було виконане і заявник отримав 3709,13 грн1.
30. 20 листопада 2003 року відділом державної виконавчої служби Орджонікідзевського районного управління юстиції м. Запоріжжя було закінчено виконавче провадження з огляду на повне виконання рішення суду від 29 січня 1999 року.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ПРАКТИКА

31. Національне законодавство та практика викладені у рішенні у справі «Ромашов проти України» (№ 67534/01, пп. 16-18, від 27.07.2004 р.).

ЩОДО ПРАВА

34. Заявник скаржився на неспроможність держави вчасно виконати рішення суду від 29 січня 1999 року. Він посилався на п. 1 ст. 6 Конвенції, яка передбачає таке:

«Кожен при вирішенні спору щодо його цивільних прав і обов'язків (...) має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом (...)»

35. Заявник далі скаржився, що невиконання рішення, винесеного на його користь, становило порушення статті 13 Конвенції, яка закріплює таке:

«Кожен, чий права і свободи, викладені в цій Конвенції, порушуються, має право на ефект-ивний засіб правового захисту у відповідному національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, що діяли як офіційні особи».

I. ЩОДО ПРИЙНЯТНОСТІ

A. Попередні заперечення Уряду

36. Уряд вважав, що заява заявника не відповідає правилу шестимісячного строку, оскільки він подав її до Суду тільки 16 травня

2001 року. Уряд вказав, що початок перебігу шестимісячного строку повинен відраховуватися з 5 квітня 2000 року (див. § 24 вище). З іншої сторони, він не може більше вважатися жертвою порушення Конвенції, оскільки повністю отримав заборгованість згідно з рішенням суду. Уряд також зазначив, що заявник не вичерпав національні засоби захисту щодо дій державної виконавчої служби та проведення виконавчого провадження.

37. Заявник не погодився.

38. Суд зазначає, що на день подання заяви до Суду рішення ще не було виконане. Таким чином, правило шестимісячного строку не повинно було застосовуватися до цієї триваючої ситуації. Щодо інших заперечень, то Суд також відмічає, що аналогічні питання вже розглядалися у ряді рішень Суду (див. вищезазначене рішення у справі Ромашова, § 41). У цих справах Суд встановив, що заявники можуть залишатися жертвами стверджуваного порушення п. 1 ст. 6 Конвенції відносно періоду, протягом якого рішення, на невиконання яких вони скаржаться, залишались невиконаними. Крім цього, Суд вказав, що заявники Були звільнені від необхідності вичерпати засоби, вказані Урядом. Суд не знаходить жодних причин, щоб прийти до іншого висновку у цій справі, а тому відхиляє заперечення Уряду.

39. У світлі наданих сторонами зауважень Суд вважає, що скарга заявника на порушення п. 1 ст. 6 Конвенції порушує серйозні питання фактів та права відповідно до Конвенції, визначення яких вимагає розгляду щодо суті. Суд не знаходить жодних підстав для проголошення цієї частини заяви неприйнятною. З цих же підстав не можуть бути проголошені неприйнятними скарги заявника за ст. 13 Конвенції.

II. ЩОДО СУТІ

A. Щодо скарг заявника на порушення п. 1 статті 6 Конвенції

40. Уряд стверджував, що у цій справі не було порушення п. 1 ст. 6 Конвенції з огляду на те, що рішення було виконано. Більше того, Уряд стверджував, що заявник повторно не пред'явив виконавчі листи для виконання протягом трьох років, як передбачено законом, тим самим не показав свою зацікавленість щодо виконання рішення, винесеного на його користь.

41. Заявник з цим не погодився.

42. Суд повторює, що затримка у виконанні рішення не повинна бути такою, що порушує саму сутність права, яке захищається п. 1 ст. 6 Конвенції (див. рішення у справі «Імобільяре Саффі», заява № 22774/93, п. 74, ЄСПЛ 1999-У). Проте у цій справі заявник не повинен був мати перешкоди в отриманні від Запорізького обласного управління внутрішніх справ відшкодування за рішенням суду, винесеним на його користь, з огляду на стверджуване важке фінансове становище державної установи, адже виконання цього рішення було дуже важливим для нього та його сім'ї. Більше того, Суд вважає, що на державі лежить позитивне зобов'язання організувати систему виконання рішень таким чином, щоб гарантувати виконання без жодних невинуватених затримок, і так, щоб ця система була ефективною як в теорії, так і на практиці. Суд, таким чином, вважає, що твердження Уряду, що заявник повторно не пред'явив виконавчий лист для виконання, є необґрунтованими, оскільки, як видно з фактів 23 червня 2003 року, державний виконавець відкрив виконавче провадження незалежно від заявника і 14 серпня 2003 року заявнику було

виплачено необхідні кошти. Проте, це було зроблено тільки після направлення заяви на комунікацію з Урядом-відповідачем.

43. Суд звертає увагу, що рішення від 29 січня 1999 року, підтвержене ухвалою від 22 березня 1999 року, залишалось невиконаним протягом чотирьох років та близько п'яти місяців. Суд вважає, що неспроможність державних органів прийняти потрібні міри для виконання рішення від 29 січня 1999 року протягом зазначеного періоду позбавило положення п. 1 ст. 6 Конвенції їх корисної дії. Суд також бере до уваги, що у цій справі наявна очевидна затримка у виконанні рішення з 5 квітня 2000 року до 23 червня 2003 року, на що Уряд не надав будь-яких виправдань (див. рішення у справі «Шмалько проти України» від 20.07.2004 р., № 60750/00, п. 45).

44. Відповідно, у цій справі було порушено п. 1 ст. 6 Конвенції.

В. Щодо скарг заявника на порушення статті 13 Конвенції

45. Уряд стверджував, що не було порушення ст. 13 Конвенції.

46. Заявник не погодився з цим.

47. Суд посилається на свої попередні рішення, в яких було констатовано відсутність ефективних засобів захисту щодо скарг на порушення п. 1 статті 6 Конвенції в частині тривалого невиконання рішень судів (див. рішення у справі «Ромашов проти України», заява № 67534/01, п. 47, від 27 липня 2004 року). З цих же причин, викладених у прецедентній практиці, Суд приходить до висновку, що заявник не мав ефективних національних засобів захисту для отримання відшкодування шкоди, завданої затримкою у цьому провадженні, як того вимагає стаття 13 Конвенції. Відповідно, було порушення цього положення.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

48. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє законодавство відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову сатис-факцію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

А. Шкода та судові витрати

49. Заявник просив відшкодувати матеріальну шкоду у розмірі, пов'язаному з сумою, що належить йому відповідно до рішення національного суду. Він спочатку вимагав ще відшкодування моральної шкоди у розмірі 500 000 євро. Крім цього, він ще вимагав 20 000 грн відшкодування судових витрат, які він заплатив своєму представнику.

50. Уряд не погодився з вимогами заявника як такими, що є безпідставними та непомірними.

51. Суд не бачить жодного причинного зв'язку між встановленим порушенням та матеріальною шкодою, вказаною заявником. Об'єктивно оцінюючи ситуацію, як цього вимагає стаття 41 Конвенції, Суд присуджує заявнику загальну суму 2500 євро для відшкодування моральної шкоди та витрат на представництво його заяви в Суді.

В. Пеня

52. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського Центрального Банку, до якої мають бути додані три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* прийнятною іншу частину заяви;
2. *Вирішує*, що у цій справі було порушення п. 1 ст. 6 Конвенції;
3. *Вирішує*, що у цій справі було порушення ст. 13 Конвенції;
4. *Вирішує*, що
 - (а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним, відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції держава-відповідач для відшкодування моральної шкоди та судових витрат має сплатити заявнику 2500 євро (дві тисячі п'ятсот євро), конвертовані в національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу, плюс суму будь-якого податку, який може бути стягнуто з заявника;
 - (в) у випадку невиконання чи несвочасної виплати державою-відповідачем належної заявникові суми на неї нараховуватиметься пеня, яка дорівнює граничній позичковій ставці Європейського Центрального Банку плюс три відсотки, з часу, коли закінчиться вищезгаданий тримісячний строк, і до моменту повного розрахунку;
5. *Відхиляє* інші вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 17 травня 2005 року відповідно до пп. 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

С. ДОЛЛЄ
Секретар Секції

Дж.-П. КОСТА
Голова Секції